

Mají peníze, dajají je kultuře. Divní lidé? Prostě mecenáši

Po desetiletích pochybné komunistické „rovnosti“ si Češi opět zvykají na rozvrstvení společnosti. A na to, že člověk si peníze a postavení užívá i tak, že podpoří umění. Přitom na rozdíl od sponzorů či investorů nečeká zisk.

Věra Drápelová
redaktorka MF DNES

Majetní lidé financují výtvarné počiny, ale i klasickou hudbu, která nabízí spojení vysokého umění a společenské úrovně. Jejich příspěvky se pohybují od tisícikorun až po miliony. Většinou jde o byznysmeny, finančníky, manažery. „Náš Klub mecenášů sdružuje asi sto lidí, vesměs vysokoškoláků, kteří sice nejsou s hudbou spjati profesionálně, ale zajímají se o ni. Jsou mezi nimi třeba majitelé firem, kteří je dvacet let budovali a teď by chtěli společnosti něco vrátit,“ říká Iva Nevoralová z Pražského jara.

Stát se stará, ale...

O mecenáše je ovšem nutné se také ucházet. Festival Struny podzimu tak činí již několik let formou GALA pro Struny podzimu, jakéhosi exkluzivního večera s velkou hudební hvězdou. „Výtěžek z GALA pochýbe kolem deseti procent našeho rozpočtu,“ upřesňuje umělecký ředitel Marek Vrabec, který vede i festival Dvořákova Praha. U jeho zrodu stál ostatečný Karel Komárek, milionář se zájmem o kulturu.

Vrabec při vedení obou festivalů využívá své zkušenosti ze stáže ve washingtonském Kennedyho centru. V USA je však kultura financována výlučně ze soukromých zdrojů. Vrabec v té souvislosti často dává k dobru historku na téma „střet kulturní“. „Při jedné schůzce se mě američtí kolegové zeptali, jaký software používáme k registraci mecenášů. Překvapila je má odpověď, že máme jednoho mecenáše a s tím si telefonujeme,“ směje se. To se psal rok 2008, dnes mají Struny podzimu několik desítek dárčů.

Protože jsme však v Evropě, neměl by se o kulturu starat právě stát? Činí tak, ale podle Vrabců to má háček. „Když odečteme, co vrátíme na daní, tak se státní podpora vlastně blíží nule, a protože příjmy ze vstupného pokryjí maximálně

1914 Hru v pražském Národním divadle (na snímku vlevo Vladimír Javorský a Václav Postránecký) podpořil nadacní fond. Foto: Lucie Jansch

dvacet procent nákladů, je zřejmé, jak důležitý je pro nás soukromý sektor,“ upozorňuje.

Nadchl se pro baroko

V současnosti má mecenášský klub Struny podzimu asi paděsát členů, festival podporují například miliardář Karel Janeček nebo další úspěšný finančník Libor Winkler. Ten finančuje různé projekty klasické hudby, spoluvelastní též centrum DOX. „Sám jsem nikdy umění neprovozoval, ale vždy mne zajímal moderní vážná hudba a jazz. Rozhodující pro mne byly kontakty s lidmi, kteří za projekty stojí a u nichž jsem si jist, že výsledek bude kvalitní,“ zdůrazňuje Winkler.

Snaha pečlivě si vybírat a prezentovat se právě vysokou kvalitou je společná všem mecenášům. Právník Pavel Smutný založil pro tento účel nadacní fond Bohemian Heritage Fund, který sdružuje asi paděsát soukromých dárčů. „Pochází

z rodiny, kde se zpívalo, k hudbě jsem byl veden. A protože mé generaci bylo dánno, aby obnovila tuto zemi po období komunismu, rozhodl jsem se pomoci oborům, které jsem vždy miloval,“ zdůrazňuje.

Za šest let existence fond rozdělil kolem 35 milionů korun. „Tato suma není přitom zatížena žádnými náklady, protože veškeré provozní náklady hradí naši advokátní kancelář. Každý rok rozdělíme šest až deset milionů korun. Soustředíme se hlavně na projekty, které převyšují běžný kulturní provoz v Česku,“ zdůrazňuje Smutný. Nadacní fond podpořil například produkci Národního divadla 1914 v režii Roberta Wilsona nebo inscenaci Myslivečkovy opery Olimpiade, z jeho pomocí profitují též festivaly Smetanova Litomyšl, Lípa Musica nebo Concentus Moraviae.

Cesty k mecenášství jsou různé. Tak třeba na festivalu Letní slavnosti staré hudby lze potkat 9letého Ludvíka Jarkovského. V padesá-

tých letech mu komunisté zabavili živnost a ocitl se bez prostředků. Únikem z neradostné reality se mu staly různé koníčky, především barok, ať už architektura, nebo hudba. Tento zájem mu vydržel dodnes a přivedl k němu i dceru-právníku a zetě-ekonoma. „Někdy před třinácti lety jsme zjistili, že v bývalém klášteře servitů v pražské Melantrichově ulici se pořádají hudební podvečery. Tak jsme se dostali k souboru Collegium Maria-num a jeho letnímu festivalu,“ vyštěluje starý pán. Jeho rodina dnes finančně podporuje Letní slavnosti staré hudby prostřednictvím mecenášského klubu festivalu, ale i další projekty barokní hudby.

Vnitřní svoboda

Mecenáši i sami pořadatelé se shodují v názoru, že mecenášství je u nás stále v plenkách, ale současně je na vzestupu a že v budoucnu se bez něj kultura neobejde. „Přispěv-

ky od drobných mecenášů zatím pokryjí zhruba procento rozpočtu festivalu. V budoucnu si dokážu představit, že to bude až dvacet procent,“ říká Nevoralová z Pražského jara. A dodává, že legislativní systém není v tomto směru nastaven motivačně. „Pokud chceme do budoucna pro kulturu získat větší soukromé peníze, bude nezbytná daňová úprava,“ soudí. S tím souhlasí i právník Smutný. „Je sice možné odepsat si základních deset procent, ale to je, jako když vám stát zdvořile řekne ‚Fajn, to není špatné‘. Jenže žádné jiné stimulační faktory neexistují,“ poznamenává.

A co vlastně mecenášství dává člověku? Smutný to shrnuje slovy: „Myslím, že čistě zlatokopecké období z porevoluční doby v Česku už pomíjí. Mnoho majetných lidí pochopilo, že nezávislost nespočívá jen v penězích. Kontakt s kulturním prostředím pomáhá vnitřní svobodě - a ta vám zase může pomoci být úspěšný ve vaší profesi.“